

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

ייצוג חשודים ונאשמים בהליכים פליליים

מטרת החוק הפלילי היא להגן על החברה מפני כאוס, אלימות ופשע ולספק לאזרחי ותושבי המדינה ביטחון אישי והגנה מפני עבריינים ופורעי חוק. כדי שיוכל לספק הגנה מרבית לאדם הנורמטיבי באשר הוא, על המשפט הפלילי להתוות דרכי טיפול ולתת מענים לתחום רחב של עבירות ופשעים, משום כך, החוק הפלילי הוא סבוך ומורכב. אדם המוצא עצמו חשוד או נאשם בפלילים עשוי להידרש להתמודד עם תרחישים והליכים שונים, על פי נסיבות המקרה. כדי להתמודד כראוי עם הליך פלילי, הן כחשוד והן כנאשם, יש להכיר את החוק הפלילי על בוריו ולהבין כיצד ניתן להתמודד עם כל הליך ותרחיש בדרך הטובה ביותר. בהליך פלילי מוצא עצמו האזרח, בהיותו חשוד בביצוע עבירה, מנהל מאבק מול המדינה, אותה מייצגת התביעה המשטרית או הפרקליטות. מי שמייצג חשודים ונאשמים, מלווה אותם ומסייע להם להתמודד עם ההליך הפלילי הוא עורך הדין הפלילי. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא מהם ההליכים הפליליים אשר חשוד או נאשם עשויים לעבור וכיצד נכון להתמודד עימם בצורה המיטבית ביותר.

מהו משפט פלילי

משפט פלילי הוא חלק מתחום המשפט, העוסק בקביעת סדרים חברתיים ונורמות התנהגות שמטרתם קיום חברה משגשגת, אשר חבריה נהנים מביטחון אישי ומתנהגים בכבוד זה אל זה. הדרך בה מאפשר המשפט הפלילי חיי חברה מיטיבים היא הגדרת התנהגויות שליליות ופוגעניות כבלתי חוקיות וקביעת חוקי "אל תעשה", שהעובר עליהן מבצע עבירה פלילית וצפוי להעמדה לדין, ענישה וקלון. המשפט הפלילי מסדיר ומגדיר את מערכות היחסים בין אדם לאדם ובין אדם למדינה. מי שעובר על דין המשפט הפלילי צפוי למעצר, חקירה ומשפט. במידה ומשפטו יסתיים בהרשעה, גזר דינו של הנאשם עשוי לכלול מאסר בפועל וקנסות. אכיפת המשפט הפלילי היא באחריות המדינה, מי שאחראים בפועל על אכיפת המשפט הפלילי הם אנשי התביעה הכללית, בסיועה של המשטרה.

דין פלילי בישראל

הדין הפלילי הישראלי מונח על יסודותיהם של החוק העותומני, החקיקה המנדטורית והמשפט הפלילי האנגלי. בתקופת השלטון העות'מני, החוק העות'מני היה החוק הנהוג כאן, מתקופת המנדט ואילך, היה זה החוק האנגלי אשר קבע את הטון. בשנת 1977, אישרה ועדת חקירה, חוק ומשפט של הכנסת את "פקודת החוק הפלילי החדש - חוק העונשין התשל"ז 1977". לאורך השנים נוספו לחוק תיקונים ועדכונים בהתאם לרוח הזמן והחוק מוסיף וממשיך להתעדכן כל העת בהתאם לצורך.

בבסיס ההליך הפלילי עומד הצורך לקבוע האם חשוד בעבירה אכן ביצע את המיוחס לו, והאם אכן מדובר בפעולה העונה על ההגדרה של עבירה פלילית, כפי שהחוק הפלילי הישראלי מגדיר אותה. על פי רוב, העמדה לדין מתבצעת בגין מעשים והתנהגות בפועל, ולא על פי מחשבות או כוונות שאין להן גיבוי מעשי. החוק הישראלי אינו מתיר העמדה לדין של מתמודדי נפש, חולים אנושים, קטינים או מי שאינם כשירים להעמדה לדין מסיבות

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

אחרות.

מושגי יסוד בהליך הפלילי

כאמור, החוק הפלילי הוא מורכב ונותן מענה לתרחישים שונים ומגוונים, כל הליך פלילי מתנהל בהתאם לנסיבות הספציפיות של התיק והמקרה. יחד עם זאת, קיימים קווים מנחים המשותפים לכל ההליכים הפליליים.

ראשית, כדי לתת תמונה ברורה וכוללת של ההליך הפלילי, יש להכיר מספר מושגי יסוד:

□ **עקרון החוקיות** - החוק הוא אמת המידה לחוקיותו של מעשה, לא ניתן להגדיר מעשה כעבירה ולא ניתן להטיל עונש על עושהו אם אינו מוגדר כעבירה על פי החוק.

□ **איסור ענישה רטרואקטיבית** - אם נחקק שמעשה מסוים ייחשב מעתה ואילך כעבירה, לא ניתן להעניש אדם בגין ביצוע מעשה זה במועד שלפני החקיקה המדוברת.

□ **אשמה פלילית** - כדי להעניש אדם בגין ביצוע עבירה, יש להוכיח את הקשר שלו לעבירה המדוברת, לוודא שהוא כשיר להעמדה לדין, להוכיח שהייתה לו כוונה פלילית וכי עשה את המעשה מתוך בחירה חופשית. נסיבות מיוחדות עשויות להביא להקלה בעונש.

□ **תביעה משטרתית** - התביעה המשטרתית מייצגת את המדינה ואחראית על הגשת כתבי אישום. על פי רוב, התביעה המשטרתית עוסקת בתיקים הדנים בעבירות קלות, עבירות שנידונות בבית משפט השלום. התביעה המשטרתית, כמשתמע משמה, שייכת למשטרה.

□ **פרקליטות המדינה** - פרקליטות המדינה משויכת למשרד המשפטים ואחראית על הגשת כתבי אישום בתיקים מורכבים. על פי רוב, מדובר בתיקים הנוגעים לעבירות חמורות הנידונות בבית משפט השלום או בבית משפט מחוזי. כמו כן, פרקליטות המדינה היא המייצגת את המדינה בערעורים, כולל ערעורים הנידונים בבית המשפט העליון.

עבירה פלילית

עבירה היא פעולה המהווה הפרה של החוק. חוק העונשין מגדיר את המעשים שיחשבו לעבירה פלילית ואת העונשים הצפויים למי שמבצעים עבירות פליליות. קיימות עבירות פליליות בעלות דרגות חומרה שונות, ובהתאם לכך קיימים עונשים בעלי דרגות חומרה משתנות.

העבירות הפליליות בישראל נחלקות לשלושה סוגי עבירה עיקריים:

□ **עבירות מסוג חטא** - עבירות קלות יחסית, שהעונש בגינן יכול להגיע עד שלושה חודשי מאסר ו/או קנס בגובה

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

של עד 14,400 ש"ח.

□ **עבירות מסוג עוון** - עבירות שעונש המאסר בגיןן הוא בין שלושה חודשים לשלוש שנים ו/או קנס בגובה של עד 14,400 ש"ח במידה ונקבעה לנאשם תקופת מאסר של עד 6 חודשים, 29,200 ש"ח באם נקבעה תקופת מאסר של 6 חודשים עד שנה, או 75,300 ש"ח אם נקבעה תקופת מאסר לתקופה של שנה עד שלוש שנים.

□ **עבירות מסוג פשע** - עבירות שעונשן למעלה משלוש שנות מאסר ו/או קנס שגובהו עד 226,000 ש"ח.

הסדר הכרונולוגי של ההליך הפלילי

הליך פלילי כולל מספר שלבים שעומים נדרש חשוד בפלילים להתמודד. בכל אחד מהשלבים, יש להיעזר בעורך דין פלילי יסודי ומנוסה. נמנה כאן בקצרה את שלבי ההליך:

□ **חקירה** - ברגע שעולה חשד שפלוני ביצע עבירה פלילית, נפתחת כנגדו חקירה במשטרה. על פי רוב יזמן החשוד לחקירה במשטרה, כמו כן תתנהל חקירה של עדים ויאספו ראיות. חשד לביצוע עבירה יכול לעלות כתוצאה ישירה של מעשה העבירה עצמו, כתוצאה של תלונה שהגיש נפגע העבירה, ממידע מודיעיני ועוד. יש לפנות לעורך דין מיידית לאחר קבלת זימון לחקירה. חשוב לקבל יעוץ והכוונה מעורך דין פלילי בטרם הגעה לחקירה, כדי להימנע מטעויות שיפעלו לרעת הנחקר בהמשך ההליך הפלילי.

□ **מעצר** - המשטרה רשאית לעצור אדם החשוד בביצוע עבירה פלילית למשך 24 שעות, במקרה והמשטרה מעוניינת להשאיר את החשוד במעצר, נדרשת המשטרה להביאו בפני שופט להארכת מעצר תוך 24 שעות. בשלב זה, מעורבותו של עורך דין פלילי תסייע לשחרור ממעצר או להמרתו בחלופות מעצר.

□ **סיום החקירה והחלטה על סגירת התיק או הגשת כתב אישום** - אם נאספו בתיק החקירה ראיות המצביעות מעבר לספק סביר על מעורבותו של החשוד במעשים המיוחסים לו ואם התובע המשטרה אינו סבור שיש לסגור את התיק מסיבה כלשהי, יוגש כנגד החשוד כתב אישום. במידה ואין בתיק מספיק ראיות להרשעה, ייסגר התיק מחוסר ראיות. במידה ולא ניתן להוכיח מעורבותו של החשוד בביצוע העבירה, ייסגר התיק מחוסר אשמה. עילות נוספות לסגירת תיק הן חוסר עניין לציבור או סגירת תיק בהסדר מותנה. מרגע הגשת כתב אישום, משתנה מעמדו של החשוד למעמד של נאשם. התביעה או המשטרה רשאית לבקש מעצרו של נאשם עד תום ההליכים המשפטיים. על פי רוב, אם החשוד נמצא בהארכת מעצר, יוארך מעצרו עד תום ההליכים ואילו אם החשוד נמצא בביתו, יוכל להישאר בביתו לאורך ההליך.

□ **שימוע לפני הגשת כתב אישום** - כאשר מדובר בעבירה מסוג פשע, שהעונש בגינה הוא מעל 3 שנות מאסר, הנאשם זכאי לשימוע לפני הגשת כתב אישום. במעמד זה בהליך שנקרא שימוע פלילי - יציג הנאשם טיעונים מדוע אין צורך או הצדקה להגיש כנגדו כתב אישום. חשוב לזכור: מניעת האפשרות לשימוע לפני הגשת כתב אישום מנאשם הזכאי לכך יכולה להוות עילה לביטול כתב האישום.

17/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

□ **הגשת כתב אישום -** לאחר שהסתיימה החקירה, במידה ונדחו טיעוני הנאשם במסגרת הליך השימוע, יוגש כתב אישום נגד הנאשם. את כתב התביעה מגישה המדינה, ובו מפורטות העבירות המיוחסות לנאשם, העובדות הידועות על המקרה ורשימת העדים. למידע נוסף בעניין מה קורה לאחר הגשת כתב אישום קראו את המאמר הבא.

□ **הקראת כתב האישום, תשובה לכתב האישום -** בשלב הקראת כתב האישום, הנאשם נדרש להשיב על העובדות המצוינות בכתב האישום. בשלב זה יכול הנאשם לבחור באחת משלוש דרכי פעולה: לטעון טענות מקדמיות שקבלתן על ידי בית המשפט תביא לביטול כתב האישום, להודות בעובדות המצוינות בכתב האישום, מה שיוביל ישירות להרשעה וענישה, או לכפור בעובדות המצוינות בכתב האישום, מה שיוביל להליך פלילי רגיל - למשפט.

□ **משפט -** אם לא בוטל כתב האישום והנאשם לא הודה בעובדות המצוינות בכתב האישום, יתקיים משפט פלילי בעניינו של הנאשם.

□ **פרשת התביעה -** השלב הראשון של הליך משפט פלילי הוא פרשת התביעה. בשלב זה מציגה המדינה את הראיות שנאספו כנגד הנאשם. הצגת הראיות מתבצעת על ידי עדים, על ידי השוטר שחקר את הנאשם וכן על ידי עדי ראייה. בשלב זה יכול נציג ההגנה לחקור את העדים ולנסות להפריך את גרסאותיהם.

□ **פרשת ההגנה -** עם תום הצגת הראיות על ידי התביעה, מגיע שלב ההגנה, בו מציג עורך דינו של הנאשם את הראיות שבידיו. בשלב זה הנאשם יכול להעיד בעצמו, או לבחור שלא להעיד. כמו כן יכול צוות ההגנה לזמן עדים מטעם ההגנה. שלב זה הוא משמעותי וחשוב בהליך, במסגרת פרשת ההגנה יכול סנגורו של הנאשם להציג ראיות שלא היו ידועות לפני כן לתביעה, לשלב זה יש חשיבות מכרעת ונדרשת בו הפגנת מיומנותו המקצועית של עורך הדין המייצג את הנאשם.

□ **סיכומים -** בשלב הסיכומים מציגים שני הצדדים, התביעה וההגנה, סיכום של טענותיהם בפני בית המשפט, תוך הדגשת ההיבטים החשובים של כל צד מנקודת המבט שלו.

□ **הכרעת דין -** עם תום שלב הצגת הסיכומים, נכתבת הכרעת דין על ידי בית המשפט. הכרעת הדין קובעת אם הנאשם נמצא אשם או זכאי. הכרעת הדין יכולה לקבוע כי הנאשם אשם בחלק מהמיוחס לו ולא בכל העובדות המצוינות בכתב האישום. את הכרעת הדין יש להקריא בפני הנאשם. במידה והנאשם נמצא זכאי, יש לציין זאת בראשית הקראת הכרעת הדין.

□ **טיעונים לעונש -** בשלב הטיעונים לעונש מבקשת המדינה עונש מוגדר ומציגה ראיות אשר לדעת המדינה מחייבות הטלת העונש המבוקש על הנאשם. ההגנה מצידה יכולה בשלב זה להציג בפני בית המשפט טיעונים להקלה בעונש.

□ **גזר דין -** לאחר הצגת הטיעונים לעונש, יגזור בית המשפט את עונשו של הנאשם. על בית המשפט לקבוע את העונש המקובל בחוק בגין העבירות אותן ביצע הנאשם ולתחום את העונש בטווח שבין עונש מינימלי ועונש מקסימלי. העונשים יכולים להיות מאסר בפועל, קנס, אזהרה, מעצר בית, מאסר על תנאי, עבודות שירות ועוד.

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

□ **ערעור** - לאחר שהליך המשפט הפלילי הסתיים, רשאים שני הצדדים, המדינה והנאשם, להגיש ערעור על גזר הדין או על הכרעת הדין, תוך 45 יום.

חקירה פלילית במשטרה

כאשר עולה חשד לבצוע עבירה פותחת המשטרה בחקירה פלילית. מטרת החקירה היא לחשוף מי ביצע את העבירה המדוברת ולאסוף מספיק ראיות ועדויות שיביאו להרשעתו של מבצע העבירה. על פי רוב, כאשר אדם חשוד בביצוע עבירה הוא יזומן לחקירה במשטרה.

בנסיבות מסוימות חקירה משטרתית יכולה להיות סמויה. כמו כן, מלבד החשוד בביצוע העבירה, יכולה המשטרה לזמן עדי ראייה ואנשים נוספים אשר לדעת החוקרים עשויים לסייע להגיע לחקר האמת.

במהלך החקירה יעשו חוקרי המשטרה כל שניתן על מנת לאסוף ראיות ועדויות מפלילות, על מנת להביא את הנחקר לידי הודאה בביצוע העבירה, או לגרום לנחקר להפליל את עצמו. במידה וזומנת לחקירה במשטרה עליך לפנות מיד לעורך דין פלילי מומחה כדי שילוה אותך וידריך אותך כיצד לנהוג.

בשלב החקירה במשטרה עשוי חשוד שאינו מצוי בעולם הפשע לבצע טעויות שישפיעו לרעתו לאורך התהליך. טעויות כאלו יהיה קשה למחוק בדיעבד, אולם נחקר שתודרך על ידי עורך דין פלילי הוא בעל סיכוי נמוך מאוד לבצע טעויות אלו.

משך החקירה תלוי בנסיבות ביצוע העבירה, חשוד שמוזמן לחקירה נחשב מעוכב עד סיום החקירה או עד חלוף 3 שעות. אם עברו 3 שעות והחקירה עדיין לא נסתיימה, ניתן להאריך את העיכוב בשלוש שעות נוספות. אם המשטרה מחליטה לעצור את החשוד, ניתן להחזיקו במעצר למשך 24 שעות, לאחר מכן, במידה וחוקרי המשטרה סבורים שיש לעצור את החשוד למשך זמן נוסף, עליהם להביאו בפני שופט מעצרים להארכת מעצר.

כאשר אדם מוזמן למשטרה ל**מתן עדות**, פירוש הדבר שהשוטרים סבורים שיש בידו לספק מידע בנוגע לפרשה אותה הם חוקרים, אך הוא אינו חשוד בביצוע עבירה.

סגירת תיק פלילי

עם סיום החקירה המשטרתית, מועבר חומר החקירה לידי היחידה התובעת, אשר יכולה להיות יחידת התביעות במשטרה, או פרקליטות המדינה, בהתאם לסוג העבירה ונסיבותיה.

היחידה התובעת בוחנת את תיק החקירה ואת חומר הראיות שנאסף, ומחליטה האם להגיש כתב אישום. במידה ומוחלט שלא להגיש כתב אישום, ה**תיק הפלילי ייסגר**.

קיימות שלוש עילות לסגירת תיק:

17/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

□ חוסר אשמה - תיק שנסגר בעילת חוסר אשמה ימחק מן הרישום הפלילי ומן הרישום המשטירתי.

□ חוסר ראיות - תיק שנסגר מחוסר ראיות ימחק מן הרישום הפלילי, אך ברישום המשטירתי יתועדו רישום התיק ועילת סגירתו.

□ חוסר עניין לציבור - תיק שנסגר מחוסר עניין לציבור ימחק מן הרישום הפלילי, אך ברישום המשטירתי יתועדו התיק ועילת סגירתו.

עם סגירת תיק בשל אחת משלוש עילות הסגירה המצוינות לעיל, על המשטרה להודיע בכתב הן לחשוד והן לנפגע העבירה על סגירת התיק ועל הסיבה לסגירתו.

בנסיבות מסוימות יכול חוקר משטירתי להחליט שאין להמשיך לחקור את התיק, במקרה כזה ייסגר התיק.

□ סגירת תיק בהסדר מותנה - במקרים מסוימים מגיעה התביעה להסדר עם החשוד. החשוד מודה בעבירה המיוחסת לו, ומתחייב לקיים תנאים מסוימים אותם קובעת התביעה. במקרה של הפרת תנאי ההסדר, יוגש כתב אישום כנגד החשוד והוא יועמד לדין.

ניתן לערער על עילת סגירת התיק ולבקש שינוי עילת הסגירה לחוסר אשמה. עילת הסגירה של התיק היא בעלת משמעות כיוון שכל עוד עילת הסגירה אינה חוסר אשמה, נותר רישום משטירתי של התיק לחובתו של החשוד. רישום משטירתי עשוי לחבל בקידומו של אדם ולמנוע ממנו לזכות במשרות מסוימות. כמו כן, קיומו של רישום משטירתי כנגד אדם מטיל צל על המוניטין שלו ועל שמו הטוב. ליווי וייצוג של עורך דין במהלך החקירה המשטירתית יכול לסייע לכך שהתיק ייסגר וכן לפעול לכך שעילת הסגירה תהיה חוסר אשמה.

מעצר חשוד או נאשם בפלילים

המשטרה רשאית לעצור אדם לצורכי חקירה עוד לפני שהוגש כנגדו כתב אישום, למרות שבשלב זה העצור הוא חשוד בלבד. חשוב להבין: מעצר לצורכי חקירה מהווה פגיעה בוטה בחרויות וזכויות החשוד. בנוסף לשלילת החופש הפתאומית המונחת על העצור, תנאי המעצר של חשודים גרועים מתנאי מעצרים של אסירים.

חשוד הנעצר לחקירה עשוי להיות חף מפשע, לכן, כדי למנוע פגיעה בלתי מידתית ובלתי מוצדקת בעצור, קיימים נהלי מעצר ברורים, נהלים אלו כוללים הגבלות זמן המעצר, זכויות עצורים ועוד.

□ מעצר ראשוני - מעצר המבוצע על ידי שוטר במסגרת פעילות שיטור וחקירה. מעצר ראשוני יכול להימשך עד 24 שעות. אם חוקרי המשטרה סבורים שיש להאריך את מעצרו של החשוד, עליהם להביאו בפני שופט מעצרים לפני תום 24 שעות.

□ מעצר ימים - הארכת מעצרו של חשוד מעבר ל 24 שעות נקראת מעצר ימים. מעצר ימים מבוצע בכדי למנוע מן החשוד לשבש את החקירה ועל מנת לאפשר למשטרה להשלים את החקירה כראוי. הארכת מעצר במסגרת

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

מעצר ימים יכולה לארוך עד 15 יום, במקרה והארכת המעצר הראשונה לא מספיקה להשלמת החקירה, ניתן לבקש הארכת מעצר נוספת, סך ימי מעצר ימים בטרם הוגש כתב אישום בתיקים רגילים לא יעלה על 30 יום. בתיקים מורכבים בהם נדרשת חקירה מיוחדת ובמקרים של פשעים חמורים כמו רצח, ניתן לקבל אישור מיוחד להארכת מעצר לתקופה של מעל 30 יום. בהינתן אישור מיוחד של היועץ המשפטי לממשלה, ניתן להאריך מעצר ימים לתקופה של עד 75 יום. תקופת הארכת מעצר ימים לקטין היא 10 ימים.

□ **מעצר עד תום ההליכים** - על פי רוב, כאשר מוחלט להגיש כתב אישום כנגד מי שמצוי במעצר ימים, תבקש התביעה להשאיר את הנאשם במעצר עד תום ההליכים. מעצר עד תום ההליכים יכול להימשך עד 90 יום, באם לא הסתיימו כל ההליכים עד חלוף 90 ימי המעצר, יש לקבל אישור של בית המשפט העליון להארכה נוספת של תקופת המעצר.

מעצר - פגיעה בחזקת החפות ובחירות הפרט

בניגוד למאסר, המתבצע כעונש שמוטל על נאשם שהורשע, מעצר מבוצע על חשוד שלא הוכחה אשמתו ושאר לא הוגש כנגדו כתב אישום. היות שכך, יתכן שלאחר חקירה יתברר שהעצור למעשה חף מפשע. מעצר הוא פעולה שנוחתת על העצור בחטף, ללא הכנה מוקדמת ושוללת ממנו את חירותו, כאשר כלל לא ברור שהוא אכן אשם בביצוע עבירה כלשהי.

עד שלא הוכחה אשמתו של אדם הוא נחשב חף מפשע ולכן מעצר מהווה פגיעה חמורה לא רק בחירותו ופרטיותו של העצור, אלא גם בחזקת החפות שלו. מערכות החוק והאכיפה נדרשות לשקול בשום לב את מאזן הפגיעה בעצור מול נחיצות המעצר לשם חקירה והגעה לחקר האמת. שופט לא יאריך תקופת מעצר של חשוד אם לא יסבור שיש בכך צורך אמיתי. עורך דין פלילי יעשה כל שניתן על מנת להביא לשחרורו של העצור, או להמרת המעצר בחלופת מעצר פוגענית פחות. שופט מעצרים יעדיף חלופות מעצר או שחרור העצור, כל עוד אפשרויות אלו אינן מהוות סיכון לאדם או רכוש ואינן מחבלות במהלכה התקין של החקירה.

חוק המעצרים

חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים) תשנ"ו - 1996, או בקיצור: חוק המעצרים, קובע נוהלי מעצר ועיכוב חשודים. חוק המעצרים קובע כי יש להעדיף עיכוב לפני שמבצעים מעצר, כמו כן, מקצר חוק המעצרים את זמן המעצר הראשוני בטרם הבאת החשוד בפני שופט להארכת מעצר ל 24 שעות (לפני כן, תקופת מעצר ראשוני הייתה 48 שעות). בנוסף קובע חוק המעצרים שיקולים מנחים להארכת מעצר, כולל העדפת חלופות מעצר כגון מעצר בית, ומגביל את משך הזמן בו ניתן להחזיק חשוד במעצר בטרם הוגש כתב אישום.

באילו מקרים רשאית המשטרה לעצור אדם

כדי שהמשטרה תהיה רשאית לעצור אדם, צריכות להתקיים עילות מעצר. שוטר יכול לעצור אדם רק אם מתקיים

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

חשד סביר לכך שאותו אדם ביצע עבירה מסוג פשע או עוון, שדינה מעל 3 חודשי מאסר, ורק בהתקיים תנאים מתאימים. שוטר אינו רשאי להשתמש בסמכות מעצר במקרים בהם ניתן להסתפק בעיכוב החשוד. כמו כן, על הקצין הממונה לוודא שמתקיימת עילת מעצר על פי דרישות החוק. באם לא מתקיימת עילת מעצר, יש לשחרר מיידית את החשוד. בהתקיים עילת מעצר, רשאי הקצין התורן להורות על מעצר החשוד, או על שחרורו בערבות. ליווי וייצוג של עורך דין מעצרים יכול להביא לשחרור עצור ממעצר, או להמרת המעצר בחלופה שתהיה פחות פוגענית כלפי חירותו ושמו הטוב של העצור.

זכויות עצורים ונחקרים

החוק קובע מה הן הזכויות המגיעות לעצורים ולנחקרים, ומגדיר תנאי מעצר הולמים. בין השאר, זכויות עצורים ונחקרים כוללות את:

- הזכות להיוועץ בעורך דין.
- הזכות לאי הפללה עצמית, זכות השתיקה והזכות לסרב לשתף פעולה עם החוקרים.
- זכות העצור לדעת במה הוא נחשד.
- הזכות לחקירה הוגנת ואיסור על נקיטת אלימות או שימוש באמצעים פסולים כנגד העצור.
- הזכות לטיפול רפואי.

התייצבות נאשם למשפט

נאשם מחויב להתייצב למשפט במקום ובמועד המצוינים בהזמנה אותה קיבל מן הרשויות. כמו כן, מחויב הנאשם להתייצב להמשכי הדיונים, גם אם אלו יהיו ארוכים ותכופים. בית המשפט רשאי להודיע לנאשם או לסנגורו על מועדי המשך דיון בזמן המשפט עצמו ואינו מחויב לשלוח לנאשם לאחר מכן זימון בכתב.

הנאשם יכול להודיע מראש ובכתב לבית המשפט על כך שהוא מודה בעובדות, אולם הודעה זו אינה פוטרת אותה מחובת ההתייצבות בבית המשפט. אם מתקיימים שלושת התנאים הבאים, ובית המשפט לא פסק אחרת, הנאשם פטור מהתייצבות בפני בית המשפט. חשוב להבין שאך ורק אם שלושת התנאים מתקיימים, ואך ורק אם בית המשפט מאשר זאת, רשאי הנאשם לא להתייצב בבית המשפט:

- האישום הינו בעבירה מסוג חטא או עוון.
- הנאשם הודיע בכתב מראש לבית המשפט שהוא מודה בכל העובדות אשר בכתב האישום, ללא יוצא מן הכלל.
- הנאשם לא העלה בהודאתו עובדות נוספות אשר יש בהן כדי לשנות את ההודאה בעובדות המצויות בכתב

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

האישום.

קיימים מספר סוגי משפטים בהם בית המשפט עשוי לצרף להזמנה לדין הנשלחת לנאשם טופס, אשר באמצעותו יכול הנאשם להודות בעובדות. את הטופס הזה יכול הנאשם למלא ולהשיב לבית המשפט, אך עליו לדעת שבהתקיים נסיבות מתאימות, במידה ולא יתייצב למשפט ניתן יהיה לקיים את הדין בבית המשפט גם ללא נוכחותו.

כמו כן, נאשם המיוצג על ידי עורך דין יכול להגיש בקשה לנהל את המשפט שלא בפניו. באם יסבור בית המשפט שניהול המשפט שלא בפני הנאשם לא יגרום לו עיוות דין, יכול בית המשפט לקבל את הבקשה. יש לזכור כי לבית המשפט עומדת הזכות לשנות את החלטתו ולחייב את הנאשם להתייצב בבית המשפט.

טענות מקדמיות בשלב הקראת כתב האישום

עם תחילת המשפט, רשאי הנאשם לטעון בפני בית המשפט טענות מקדמיות. טענה מקדמית עוסקת בדרך בה מתנהל המשפט, ומצביעה על ליקויים וטעויות שאם יתבררו כנכונים, עשויים להביא לביטול כתב האישום, להפחתת חומרת כתב האישום או להעברת הדין בתיק לסמכות שיפוטית אחרת.

טענות מקדמיות מסוימות ניתן להעלות בשלבים שונים במהלך המשפט, על פי ניסיונו וחוכמתו של הסנגור. חלק מהטענות המקדמיות ניתן להעלות רק בשלבים מסוימים של המשפט, כמו למשל בשלב הקראת כתב האישום. רשימת הטענות המקדמיות אותן ניתן להעלות מפורטת בסעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) תשמ"ב - 1982. עם זאת, לא מדובר ברשימה סגורה וכוללת, ניתן להעלות טענה מקדמית שאינה כלולה ברשימה. עורך דין פלילי מיומן יציג בשלב זה, בהתקיים התנאים הנדרשים, טענות מקדמיות שעשויות להביא לביטול כתב האישום, להפחתת חומרתו, או להעברת הדין לסמכות שיפוטית אחרת, ככל שהדבר פועל לטובת הנאשם.

טענות מקדמיות ותוצאותיהן

□ **פגם/פסול בכתב האישום** - טענה זו רלוונטית במקרים בהם נפלה טעות או שיש פגם טכני בכתב האישום. למשל אם נכלל בכתב האישום מידע שלתביעה לא הייתה רשות לציין, או אם סעיף האישום אינו מופיע בכתב האישום. כמו כן, טענה זו תקפה כאשר הנאשם לא עבר שימוע לפני הגשת כתב אישום. במקרה ומתקבלת טענת הנאשם, כתב האישום עשוי להיפסל או שהשופט יורה לתקנו.

□ **חוסר סמכות מקומית** - על פי חוק סדר הדין הפלילי, דין בתיק פלילי צריך להתקיים בבית המשפט אשר בתחום שיפוטו בוצעה העבירה, או לחלופין - באזור מגוריו של הנאשם. קבלתה של טענת חוסר סמכות מקומית תביא להעברת הדין בתיק לבית משפט אחר, אשר לו סמכות מקומית לדון בתיק המדובר.

שתי הטענות המקדמיות שצוינו לעיל הן טענות מקדמיות אותן יש להעלות עם תחילתו של הדין בתיק בבית המשפט. בשלבים מאוחרים יותר יידרש אישור מיוחד של בית המשפט כדי להעלותן. את שאר הטענות המקדמיות

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

ניתן להעלות בכל שלב של המשפט ולא נדרשת רשותו של בית המשפט להעלותו.

□ **חוסר סמכות עניינית** - לבתי המשפט השונים יש סמכות לעסוק בעבירות שונות, בהתאם להגדרתם. באופן כללי ניתן לומר שבית משפט השלום מוסמך לעסוק בעבירות שעונשן קנס, או מאסר לתקופה שאינה עולה על שבע שנים ובית משפט מחוזי מוסמך לעסוק בעבירות שעונשן עולה על שבע שנות מאסר. יש לבדוק באופן מעמיק את פרטי התיק כדי לבחון האם יש מקום לטענת חוסר סמכות עניינית, שכן יש להגדרות הסמכות חריגים. קבלת טענת חוסר סמכות עניינית תביא להעברת הדיון בתיק לבית משפט אחר, שיש לו הסמכות לדון בתיק המדובר.

□ **העובדות המצויות בכתב האישום אינן עבירה** - טענה זו ניתן להעלות באם התביעה כללה בכתב האישום מעשים שאינם מהווים עבירה ושמצעם אינו נושא באחריות פלילית. במקרה כזה, גם אם תצליח התביעה להוכיח שהנאשם ביצע את המיוחס לו, התהליך יסתיים ללא הרשעה. טענה זו היא נדירה, כיוון שאנשי התביעה אמונים על עבודתם ועל פי רוב, לא יגישו כתב אישום בגין מעשה שאינו מהווה עבירה. קבלת טענה מקדמית זו תביא לביטול כתב האישום, או לחלופין, להוצאת כתב אישום חדש, שיכלול מעשים המוגדרים כעבירות.

□ **זיכוי או הרשעה קודמים בגין אותו מעשה המתואר בכתב האישום** - על פי סעיף 5 לחוק סדר הדין הפלילי, לא ניתן להעמיד אדם לדין בגין מעשה שהורשע או זוכה בגינו בעבר. החריג היחיד מכלל זה הוא כאשר אדם נשפט בגין מעשה שעם הזמן הביא למותו של אדם. במקרה חריג זה, כתב האישום החדש יכלול את התוצאה המאוחרת של המעשה.

□ **נגד הנאשם מתנהל משפט פלילי אחר בגין אותו מעשה** - על פי החוק, לא ניתן לנהל כנגד אדם שני משפטים פליליים בגין אותו מעשה, לא ניתן להעמיד אדם לדין בשל עבירה עליה הוא כבר עומד לדין.

□ **חסינות** - אם לנאשם יש חסינות מפני כתב אישום, לא ניתן להעמידו לדין. למשל כאשר מדובר בחבר כנסת שחסינותו לא הוסרה.

□ **התיישנות** - לכל עבירה יש תקופת התיישנות המוגדרת בחוק. אם עברה תקופת התיישנות הנוגעת לעבירות המיוחסות לנאשם בכתב האישום, לא ניתן להעמידו לדין בגינו. טענה זו יכולה להיות תקפה גם במקרים בהם מועד ביצוע העבירה אינו ידוע באופן מדויק, כמו כן במקרים של עבירות מין, כאשר התלונה מוגשת לאחר שחלפה תקופת התיישנות.

□ **חנינה** - אם הנאשם קיבל חנינה מנשיא המדינה בגין העבירה המתוארת בכתב האישום, לא ניתן לשפוט אותו שוב על אותו מעשה. טענה מקדמית זו, מטבעה, היא נדירה מאוד.

□ **טענת הגנה מן הצדק** - טענה מקדמית זו ניתן לטעון כאשר הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי כנגד הנאשם עומדים בסתירה לעקרונות ההגיונות והצדק המשפטי. טענת הגנה מן הצדק יכולה להביא לביטול כתב האישום, להפחתת חומרת כתב האישום, או להפחתת עונשו של הנאשם במידה ויורשע. טענת הגנה מן הצדק יכולה להיטען למשל כאשר בהליכי המעצר או החקירה חל פגם או כאשר מדובר באכיפה בררנית. לפני הצגת טענת הגנה מן הצדק יש לבחון היטב את פרטי המקרה ואת מידת הפגיעה של הליקויים בהליך בעקרונות הצדק

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

וההגנות המשפטית.

הזמנת עדים על ידי הנאשם

במהלך הדיון המשפטי מזמינות התביעה וההגנה עדים מטעמן להופיע בפני בית המשפט. נפרט כאן את הכללים הנוגעים להזמנת עדים מטעם ההגנה:

□ בית המשפט יזמן עדים מטעם ההגנה על פי בקשת נאשם, אלא אם כן סבור יהיה בית המשפט שהזמנת העד לא תביא תועלת ולא תסייע בבירור שאלות רלוונטיות למשפט. כמו כן, בית המשפט רשאי לזמן עדים מטעמו בהזמנה בכתב או בהודעה בעל פה לעד בעת הדיון.

□ לבית המשפט יש את הסמכות להורות לעד להציג בפני בית המשפט מסמך אשר פורט בהזמנה או בצו.

□ כאשר נאשם מבקש להזמין עד, עליו להפקיד סכום כסף או ערובה אחרת בקופת בית המשפט. מטרת סכום זה היא כיסוי הוצאותיו של העד. בנוסף, רשאים בית המשפט או הרשם לדרוש סכומי כסף נוספים מן הנאשם, על פי הצורך ועל פי מספר העדים אותם יזמין הנאשם במהלך המשפט.

□ במידה ולא הופקדו סכום כסף או ערובה כנדרש, יכול בית המשפט להימנע משליחת ההזמנה לעד.

סדר שמיעת העדויות בבית המשפט

□ **חקירת עדים** - ראשית יעידו עדי התביעה. עדי התביעה יחקרו קודם על ידי התובע, לאחר מכן על ידי הסניגור או הנאשם ולבסוף יחקרו שוב על ידי התובע. עדי ההגנה יעידו רק לאחר שנשמעו עדויותיהם של עדי התביעה. ראשית יחקור את עדי ההגנה הנאשם או סנגורו, לאחר מכן יחקור התובע את עדי ההגנה ולבסוף יבצעו הנאשם או סנגורו חקירה חוזרת. בית המשפט רשאי לחקור את עדי התביעה ואת עדי ההגנה על פי ראות עיניו.

□ **עדות נאשם** - אם ברצונו של הנאשם להעיד, עליו לעשות זאת בתחילת שלב ראיות ההגנה. בנוסף, בית המשפט רשאי לאשר לו להעיד מאוחר יותר, לאחר שעדי ההגנה מסיימים להעיד.

עם סיום שלב שמיעת העדויות, יציג התובע את סיכומיו, לאחר מכן ישמיעו הנאשם או סנגורו את סיכומם.

חשיבותו של ייצוג משפטי מקצועי בהליכים פליליים

הליכים פליליים המתנהלים כנגד אדם יכולים לפגוע בשמו הטוב ובפרנסתו, להביא לשלילת חירותו ולהרחקתו מיקריו ומביתו לתקופות ארוכות בשל מאסר, ועוד. התמודדות עם הליכים משפטיים ללא ליווי, ייצוג והדרכה של עורך דין פלילי מקצועי היא בלתי אפשרית ואינה מומלצת בשום דרך. כדי להתמודד כראוי עם כל הליך פלילי המתנהל כנגדך, יש לפנות לעורך דין פלילי מקצועי ואמין, בעל ניסיון מוכח והצלחות בתחום.

17/07/2024

077-5006206

ת. 052-6885006

הזכות לקבל ייעוץ משפטי ניתנת בכל שלב של ההליך הפלילי וכדאי לנצל החל מהשלב הראשון - החקירה במשטרה. בשלב זה יש כללים ברורים של 'עשה ואל תעשה', משום שאף שגיאה קלה מצד הנחקר עלולה להיות בעלת השלכות רציניות להמשך ההליך. יש לדעת כיצד להיערך לחקירה המשטרתית בתבונה, הן מבחינת מידע וזכויות אזרחיות וכלה בטקטיקות של חקירה וכיצד להתגונן בפניהם. הניסיון מוכיח כי אדם שקיבל ייעוץ מקצועי עוד לפני החקירה, לא איבד את שלוותו, יכול היה לענות על השאלות בקור רוח ופעמים רבות הדבר היטה את הכף לטובתו. גם אם מדובר בנחקר שבוודאות אשם, הרי החקירה משמעותית מאוד להמשך ההליך שיבוא לאחר מכן, וכל דבר שייאמר בחקירה עלול להשפיע על עתידו.

זכור, כל אמירה, תגובה או הודאה בזמן החקירה - גורליים להמשך ההליך הפלילי נגדך. משכך, כל מה שתאמר בחקירתך עשוי לשמש נגדך בבית המשפט, ומה שהיית אמור לציין במהלך החקירה ולא ציינת - **לא תוכל לטעון במועד מאוחר יותר**, שכן ידובר בגרסה כבושה שמשקלה הראייתי נמוך למדי לדעת בתי המשפט.

נוכח חשיבותה הרבה של החקירה ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך נגדך, חשוב שתיוועץ עם עורך דין פלילי מנוסה טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירה עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה.

ההליך הפלילי סבוך, מורכב ומאפשר טווח פעולה רחב. כמעט כל אחד מהשלבים בהליך הפלילי יכול להוות שלב יציאה ממנו ולהיפך, מניעת יציאה ממנו. היועצות בעורך דין הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך הפלילי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך בייעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שייסע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

צוות עורכי הדין שלנו, ביניהם גם יוצאי הפרקליטויות השונות ורשויות האכיפה, מייצג חשודים ונאשמים בהליכים פליליים שנים ארוכות ופועל במקצועיות ומסירות על מנת ולהגן על זכויותיהם. המשרד מונה צוות אנשים מוכשר וייחודי המתורגל בחשיבה "מחוץ לקופסה" למציאת פתרונות מקוריים ופועל תמיד למען לקוחותיו ללא מורא ובנאמנות, תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצון המטופל. במידה וזומנת לחקירה במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום בבית משפט, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.